

JE MOŽNÉ SOUHLASIT S KARLEM OTČENÁŠKEM?

ANOTACE:

Prostřednictvím aktivity se žáci zamýšlejí nad otázkou odpuštění. Na toto téma vypracují i úvahu, kde uvedou příklady konkrétních dějinných událostí nebo osobností.

VZDĚLÁVACÍ OBLASTI A OBSAHOVÉ VZDĚLÁVACÍ OKRUHY:

ZV a GV: člověk a společnost, jazyk a jazyková komunikace

OV: společenskovědní vzdělávání / občanský vzdělávací základ, jazykové vzdělávání a komunikace

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:

ZV a GV: OSV, VDO (ZV), VMEGS

OV: OVDS

KLÍČOVÉ KOMPETENCE:

ZV a GV: k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské

OV: k řešení problémů, komunikativní, personální a sociální, občanské kompetence a kulturní povědomí

DOPORUČENÝ VĚK: **14+**

CÍLE:

Žáci:

- umějí diskutovat o otázce odpuštění;
- dovedou toto téma s použitím konkrétních příkladů dějinných událostí či osobností literárně zpracovat.

DĚLKA: **90 min. (včetně projekce filmu)**

POMŮCKY:

- **MATERIÁL** (dopisy na rozloučenou M. Horákové a H. Píky)
- psací potřeby a list papíru pro každého žáka
- tabule nebo flipchart

POSTUP:

1. Před promítáním dokumentu napíšeme na tabuli citát Karla Otčenáška: „Milujte své nepřátele a dobře číňte všem, kteří vás nenávidí.“
2. Vyzveme žáky, aby vyjádřili svůj názor, zda s citátem souhlasí a proč. Pokud si žáci nebudou vědět rady, uvedeme jim příklad z novodobých dějin: Mahátma Gándhí a jeho teorie „nenásilí“, která přivedla Indii k nezávislosti. Následuje společná diskuse.
3. Poté je seznámíme s tématem filmu, který vypovídá o dvou uvězněných kněžích, z nichž jeden prezentuje tento názor. Vyzveme je, aby film pozorně sledovali a hledali odpověď na otázku, zda by sami v situaci Karla Otčenáška dokázali komunistickému režimu odpustit, proč on sám svým vězňům odpustil a co mu odpuštění přineslo.
4. Následuje **projekce filmu**.

- Po projekci vedeme s žáky krátkou reflexi na téma odpuštění a hledáme odpovědi na otázky, které jsme žákům zadali před zhlédnutím filmu.
- Žáci napíší krátkou úvahu na téma odpuštění, ve které použijí příklad z českých dějin. Pro motivaci můžeme přečíst nebo na tabuli promítnout **MATERIÁL** – dopisy Milady Horákové a Heliodora Píky na rozloučenou před popravou.

REFLEXE:

Po vypracování úvahy prezentují žáci své práce před třídou, ve školním časopise či na nástěnkách. Pokud chceme aktivitu věnovat jen jednu vyučovací hodinu, zadáme úvahu za domácí úkol.

ZKUŠENOSTI Z PRAXE:

Aktivitu jsem realizovala s žáky třetího ročníku SOŠ v hodině základů společenských věd. Na úvod hodiny jsem na tabuli napsala citát, který u žáků vyvolal zpočátku nepochopení („Proč bych měl činit dobře někomu, kdo mě nenávidí?“). Většina z nich s ním nesouhlasila a preferovala řešení „oko za oko, zub za zub“.

Následně jsem na interaktivní tabuli promítla dobové fotografie z válek v Izraeli, Kosovu, Iráku a požádala žáky, aby se ještě jednou zamysleli nad citátem. Z následující diskuse vyplynulo, že nenávist plodí další nenávist a že není vždy dobré reagovat agresí vůči nepříteli. Ne všichni žáci s tím však souhlasili. Jako příklad z dějin, kdy by se daným citátem nemohli řídit, uvedli vyhazování Židů za druhé světové války.

Poté žáci zhlédli film Ztráta víry. Na otázku Co přineslo K. Otčenáškovu odpuštění? žáci odpovídali: smíření či vyrovnání se s vlastní minulostí, možnost jít v životě dál a neohlížet se, žít dál v klidu, zapomenutí, klid v duši. Nejvíce problémů měli žáci s posledním úkolem – úvahou na téma odpuštění (potřebovali na ni 45 min.).

Neměli bychom žáky nutit, aby s citátem souhlasili. Žáci by měli pochopit, že vždy záleží na konkrétní situaci. Některé problémy jsou velmi složité a někdy neexistuje jednoznačná odpověď.

Na závěr hodiny jsem na tabuli napsala další citát z Bible: „Jen ten, kdo odpouští druhým, může doufat, že mu bude odpuštěno.“ MT 6,12.

Kristýna Nenčevová, Střední škola technická a zemědělská Mohelnice

UKÁZKA REALIZACE:

Práce žáka ze Střední školy technické a zemědělské Mohelnice

Odpuštění

Milujte své nepřátele a dobře činite těm, kteří vás nenávidí. Myšlenka opravdu krásná, ale lze se jí vůbec řídit? Málokdo by si dokázal představit, že by odpustil zradu svých kamarádů, svých rodičů, svých blízkých. Jenže kam by vše vedlo, kdyby se bližní zavražděného rozhodli vyvráždit rodinu jeho vraha. Pěť by byl jedna velká válka. Umění odpouštět - to je vlastnost v dnešním světě opravdu cizí. Málokdo v dnešním světě umí požádat o odpuštění, umí se omluvit, umí odpustit. Jsme tvrdohlaví, vždy si stojíme za svým a nic nás nemůže přimutit, abychom sklopili hlavu.

Na základce jsme měli kluka, kterého všichni šikanovali a smáli se mu. Když se na to přišlo, dali ho do jiné třídy. Školu ukončil s vyznamenáním. Když jsem ho před pár týdny polkal, pozdravil mě a normálně se se mnou bavil, i když jsem patřil k těm, kteří se mu smáli. Těžko říct co se mu odehrávalo v hlavě, když se mnou mluvil, ale já jsem byl překvapený, že se se mnou bavil. V hlavě se mi zablesklo, že bych se měl omluvit, ale měl jsem málo času. Příště až ho polkám, tak se omluvím. Doufám, že mi odpustí.

ČÁST DOPISU SESTRĚ, KTERÝ MILADA HORÁKOVÁ NAPSALA V NOCI PŘED POPRAVOU

... Jsem pokorná a odevzdaná do vůle Boží. Tuto zkoušku mi určil a já jí procházím s jediným přáním - abych splnila zákony Boží a zachovala své čestné lidské jméno.

Neplačte! Neteskněte moc! Je to takhle lepší než pozvolna umírat. Dlouhou nesvobodu už by mé srdce nevydrželo.

Ptáci se už probouzí. Začíná svítat. Jděte na louky a do lesů. Žijte! Žijte! Jděte do borů, dívejte se na krásné a všude budeme spolu. Dívejte se na lidi kolem. V každém se něčím obrazím. Nejsem bezradná a zoufalá. Nehraji. Je to ve mně tak klidné, poněvadž mám klid ve svém svědomí.

Vaše, jen Vaše Milada

DOPIS GENERÁLA HELIODORA PÍKY NA ROZLOUČENOU

Milovaní, nejdražší,

před strašně a hrůzně tragickými okamžiky stojím klidný, vyrovnaný, s čistým svědomím, že - přes mnohé chyby - jsem své povinnosti plnil co nejsvědomitěji a co nejpoctivěji. Jsem přesvědčen, že nejde o justiční omyl, vždyť vše je tak průhledné - že jde o politickou vraždu; přece však rád přinesu tuto násilnou oběť, bude-li sloužit k uklidnění v národě, k jeho sjednocení. Není ve mně zloby, nenávisti ani pomstychtivosti, snad toho chtějí moji protivníci využít k dosažení jednoty - studí mne však hořká lítost nad tím, že zmizela spravedlnost - snad jen dočasně - a šíří se nenávist, mstivost, zmizel smysl pro snášenlivost, pro svobodu myšlení a projevu. Jak lehce se pravda překroutila v pravý opak a není dovoleno dát jediného svědectví a důkazu k obhájení pravdy. Je mi líto, že strach ovládl většinu lidí a že se neodvažují říci pravdu, nebo aspoň neříci vyloženou lež buď z donucení, nebo z konjunkturalismu.

Kam že zmizela poctivost a odvaha? Kam zmizelo naše „credo“ - zděděné od mistra Jana Husa a T. G. Masaryka -, které jsme tak hrdě sobě i světu připomínali? Pravda! Je to soumrak národního svědomí, nebo už temno svobody lidských práv? Ne, nemohu uvěřit, neboť génius národa je věčný, přetrvá bouří a nedá zahnouti!

Zdroje:

http://www.totalita.cz/vysvetlivky/o_horakovam_03.php

http://www.totalita.cz/proc/proc_pikah_01.php